

Особливості евакуації дітей з ігрових кімнат торгово-розважальних комплексів

Сергій ЦВІРКУН,
Черкаський інститут
пожежної безпеки
імені Героїв Чорноби-
ля НУЦЗУ
к. т. н., доцент

МАКСИМ УДОВЕНКО,
Черкаський інститут
пожежної безпеки
імені Героїв Чорноби-
ля НУЦЗУ

Останнім часом в Україні активно розвивається індустрія розважальних послуг, серед яких – облаштування дитячих ігрових кімнат у торгово-розважальних комплексах (ТРК). Отож великі групи дітей без супроводу батьків тепер можна зустріти не тільки в дитячих садках, школах, але й у подібних приміщеннях – під наглядом персоналу ТРК.

Аналіз наукової літератури, присвяченій дослідженням процесу евакуації людей з будівель різного функціонального призначення під час надзвичайних ситуацій, свідчить про те, що особливості евакуації дітей і впливу цих особливостей на загальний процес евакуації, маловивчені. Ця тема докладно викладена усього у декількох наукових дослідженнях, та й то стосується евакуації дітей з будинків дошкільних освітніх установ. Однак, якщо в дитячих садках і школах вихователі, викладачі і обслуговуючий персонал протягом багатьох років працюють зі своїми вихованцями, знають психологічні особли-

вості кожної дитини, а об'ємно-планувальні та інженерно-технічні рішення спрямовані на забезпечення максимальної безпеки і зручності їх евакуації, то в дитячих ігрових кімнатах ТРК, у кращому випадку, працюють люди з педагогічною освітою, а нерідко підробляють студенти. Батьки, залежно від цілей відвідування ТРК, залишають своїх дітей в таких закладах на строк від кількох десятків хвилин до кількох годин. Виникають резонні побоювання щодо можливості обслуговуючого персоналу встановити психологічний контакт з дітьми за такий короткий термін, вивчити особливості психіки і поведінки у момент небезпеки окремої дитини. А саме це є одним з головних складових їхньої успішної евакуації під час пожежі. Не зрозуміло, як поведуть себе діти, якщо виникне реальна загроза впливу на них небезпечних чинників пожежі.

Сучасний торгово-розважальний комплекс включає в себе цілу низку підприємств сфери послуг і водночас є місцем скупчення великої кількості людей. Чимало з них, перебуваючи у розслабленому стані, не готові адекватно і швидко зреагувати у разі надзвичайної ситуації. Результати багаторічних експериментів показують, що для забезпечення успішної евакуації велике значення має фаховість обслуговуючого персоналу, а у випадках з дітьми ще й психологічний контакт.

Дані, отримані дослідниками, підтверджують обґрунтованість цих побоювань. Адже одна з причин загибелі людей в торгових комплексах – недостатня ефективність організації їх евакуації. Отож, певний науковий інтерес мало б проведення подібних досліджень і в Україні.

Ще один аспект проблеми – мала кількість досліджень щодо параметрів процесу евакуації дітей. За відсутності достовірних даних щодо швидкості руху, помилки вірогідні і під час використання програм для розрахунку параметрів евакуації. Відсутні емпіричні дані стосовно поведінки дітей у разі вимушеної евакуації під час пожежі з торгово-розважальних центрів. Тому неможливо передбачити, як саме така організована група дітей вплине на загальний процес евакуації.

Не досліджені наступні питання:

1) Яка щільність потоку людей різного віку при вимушеній евакуації стає небезпечною для організованої групи дітей в розрізі отримання травм? Адже цілком реальна ситуація, коли навіть за незначного задимлення або горіння, навіть помилковому спрацьовуванні пожежної сигналізації, діти можуть отримати серйозні пошкодження саме в процесі евакуації.

2) При досягненні якої щільності в неординарному потоці людей стає неможли-

вою самостійна евакуація організованої групи дітей?

3) Чи можливо «керувати» організованою групою дітей в неоднорідному потоці людей і взагалі зберегти їх організований вихід?

Не можна забувати про такий чинник, як батьківський інстинкт. Адже у разі пожежі більшість батьків, які перебувають, наприклад, в торгових залах, навряд чи будуть довіряти стороннім людям порятунок своєї дитини і самі почнуть її шукати. Залежно від об'ємно-планувальних рішень ТРК, щоб

дістатися до дитячої ігрової кімнати, їм можливо доведеться рухатися у протилежну, від напрямку евакуації, сторону. Проблему поглиблює і те, що дитячі ігрові кімнати організовують не лише на перших, але й на других, третіх поверхах і навіть вище.

Відповіді на ці питання дозволять розробити більш конкретні організаційні заходи щодо впорядкування процесу евакуації з ТРК. На жаль, доволі часто проектувальники подібних споруд не розглядають можливість облаштування специфічних дитячих приміщень і зон. Навіть якщо виключити усі можливі порушення вимог нормативних документів з пожежної безпеки (скажімо, створення перешкод на шляхах евакуації тощо), необхідність дослідження параметрів евакуації, а також визначення особливостей поведінки дітей і впливу цих особливостей на загальний процес евакуації – очевидна. На основі цих даних можна зробити висновок про доцільність розташування таких приміщень і зон на різних поверхах комплексів. При необхідності – обмежити їх облаштування у діючих ТРК, а також внести відповідні вимоги до нормативних документів.

На нашу думку, необхідно провести

дослідження щодо поведінки персоналу торгових комплексів при пожежі. Причому, умови їх проведення максимально наблизити до реальних. Наприклад, використовувати генератори диму. Однак, зважаючи на небезпеку виникнення паніки і тисняви при проведенні експерименту (особливо за участі дітей), таке обладнання треба застосовувати на значній відстані і лише для позначення задимлення, а не для заповнення усього простору. Експеримент є досить складним: необхідно отримати дозволи у осіб, які братимуть у ньому участь, а також у батьків. Однак, ознайомивши їх заздалегідь із сценарієм, втрачаємо можливість перевірити вплив «батьківського інстинкту» на загальний процес евакуації. У разі успішного проведення серії експериментів у кількох торгово-розважальних комплексах (бажано у різних регіонах країни за різних пір року) можна буде порівняти результати, отримані як натурних шляхом, так і за допомогою комп'ютерного моделювання, провести необхідні обчислення і зробити висновки.

До теми

Скажімо, жертвами пожежі в одному з великих торгових центрів Villagio Mall в небідній столиці Катару кілька років тому стали 19 осіб. Серед них виявилось 13 дітей і двоє рятувальників. Велика кількість загиблих дітей пояснювалася тим, що осередок займання знаходився в ігровій кімнаті на території ТРЦ. Евакуація дітей, що опинилися у вогняній пастці, ускладнювалася через дуже вузькі проходи і швидке поширення відкритого полум'я.

Неабиякий резонанс на наших теренах викликала остання трагедія, що сталася у сусідній Польщі. На початку січня цього року у місті Кошалін внаслідок пожежі у квест-кімнаті загинуло п'ять неповнолітніх дівчат і серйозно постраждав один дорослий – працівник закладу. Його з сильними опіками доправили до лікарні. Цей вид розваг, під час яких учасники – від 2 до 5 осіб – у замкнутому просторі мусять спільно розгадати усі загадки аби дістатися до ключа і відкрити двері, дедалі набуває популярності. За інформацією міністра внутрішніх справ Польщі Йоахіма Брудзинського, дівчата святкували день народження своєї подруги, відгадали половину завдань, коли

Дитячі ігрові кімнати у складі ТРЦ чи розташовані окремо, досі перебувають у зоні ризику

сталось загоряння. Тож вони опинилися у пастці. Причини пожежі з'ясують експерти, власника закладу затримано (прокуратура розпочала слідчі дії), а у місті оголосили жалобу і скасували того дня усі розважальні заходи.

За дорученням очільника польського відомства пожежна служба перевірила 178 ігрових кімнат в країні, 129 з них не відповідали правилам безпеки, 13 квест-румів негайно було зачинено. Загалом інспектори зафіксували 480 порушень правил евакуації з таких приміщень що стосувалися довжини і ширини евакуаційних коридорів, їхньої прохідності. А у кошалінській квест-кімнаті взагалі не було жодної можливості відкрити двері без ключа, який дівчата так і не знайшли.

Через трагедію у Польщі, на виконання доручення голови Львівської облдержадміністрації, на початку лютого фахівці Яворівського РВ ГУ ДСНС України у Львівській області спільно з представниками місцевого самоврядування провели комісійне обстеження з дотримання вимог пожежної та

техногенної безпеки дитячої ігрової кімнати «Карамель» у торговому центрі «Янтар», що в місті Новояворівську. Під час обстеження виявили порушення вимог законодавства у сфері пожежної та техногенної безпеки: приміщення не було забезпечено первинними засобами пожежогасіння, в електропроводках відгалужувальні та з'єднувальні коробки не закрито кришками з негорючих або важко-горючих матеріалів, орендарі експлуатували світильники зі знятими ковпаками (розсіювачами), другий евакуаційний вихід був захаращений меблями.

Із закінченням мораторію 1 січня цього року, триває перевірка ігрових та дитячих кімнат у рамках інспектування київських ТРЦ на пожежну безпеку. За словами речника ГУ ДСНС у Києві Світлани Водолаги, на рахунок контролерів – декілька таких об'єктів. Решту квест-кімнат можна перевірити лише згідно з графіком або за скаргою фізичної особи. Причому такі заяви спочатку узгоджують з Державною регуляторною службою, а вже потім фахівці навідується на об'єкт.